

Aan

Minister VWS, Minister LZS,
staatssecretaris VWS

Deadline: 14 oktober
2022

nota

Kamerbrief coalitiemiddelen volksziektes

TER BESLISSING

Directoraat Generaal
Volksgezondheid
Publieke Gezondheid
Gezond Leven en Preventie

Opgesteld door

Datum

Zaaknummer
1037188

Bijlage(n)
2

1. Aanleiding

In het Coalitieakkoord staat 'Preventie, sport en bewegen': We investeren extra in onderzoek naar en de aanpak van Alzheimer, obesitas en kanker, zowel ten behoeve van volwassenen als van kinderen. Het gaat om 3 x 100 miljoen voor 2023, 2024 en 2025.

Op 21 april jl. is de voorgestelde verdeling van deze middelen besproken in de bewindspersonenstaf. Op basis hiervan zijn op 17 mei jl. diverse bestedingsplannen aan u voorgelegd en daarna met het ministerie van Financiën afgestemd en akkoord bevonden. Op een klein deel van de voorgestelde bestedingen (in totaal € 6,1 mln) is nog geen akkoord van Financiën. Rond de behandeling in de CWIZO op 19 september jl. is de brief aangepast om dit te reflecteren. Het voorstel is om deze middelen in te zetten voor onderzoek naar en de aanpak van kinderoncologie.

(Zie onder kop 5 voor wat betreft [redacted])

2. Geadviseerd besluit

Mits de Ministerraad op 14 oktober as. akkoord is met de brief adviseer ik u (alle drie de bewindspersonen) deze te tekenen en na de Ministerraad te laten versturen.

3. Kernpunten

De uitwerking in de brief volgt de verdeling en uitwerking van de eerder voorgelegde bestedingsplannen. Ingezet wordt op het brede pallet van determinanten die een rol spelen bij gezond blijven en het tegengaan van (de volks)ziektes. Het gaat hierbij om persoonsgebonden factoren, leefstijl en leefomgeving. Ruim de helft van de middelen (€ 158,5 mln) gaat naar gezonde leefstijl en leefomgeving. De inzet van de middelen hierop zijn immers effectief ten aanzien van kanker, dementie en obesitas (en meer). Specifiek gaat het hierbij om inzet op bewegen, leefstijlgeneeskunde, een gezonde beweegvriendelijke leefomgeving en meer inzicht in gevaarlijke stoffen in de leefomgeving.

Daarnaast zijn voor elk van de drie ziektes specifieke inspanningen geformuleerd op basis van een brede afstemming binnen en buiten het departement. Bij obesitas (€ 62 mln.) gaat het om ketenaanpakken om overgewicht bij kinderen en

volwassenen tegen te gaan. Bij kanker (€ 29 mln.) gaat het onder andere om lokale aanpakken voor stoppen met roken, versterking van de bevolkingsonderzoeken naar kanker en een publiekscampagne gericht op het terugdringen van huidkanker. Maatregelen tegen dementie (€ 44 mln.) zijn uitgewerkt in de Nationale Dementiestrategie en Programma Hoofdzaken. Daarbij gaat er relatief veel geld naar obesitas, maar aangezien overgewicht een risicofactor is voor zowel dementie als bepaalde vormen van kanker dragen deze middelen ook indirect bij aan het voorkomen van deze aandoeningen.

Zaaknummer
1037188

Voor € 6,1 mln is er nog geen akkoord vanuit het ministerie van Financiën, deze middelen staan nog op de aanvullende post van Financiën. Bij de volgende besluitvormingsronde in het voorjaar van 2023 zal besluitvorming voorliggen over deze middelen, waarvoor wordt voorgesteld deze in te zetten voor kinderoncologie. Hiertoe zal in overleg met de betrokken stakeholders nog een bestedingsplan opgesteld moeten worden.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

- Mogelijk roept de keuze om op dementie in den brede te richten in plaats van alleen alzheimer vragen op. Vanuit VWS is er geen specifieke aanpak gericht op alzheimer, altijd alle vormen van dementie. De keuze voor dementie lijkt echter wel in de geest van het coalitieakkoord, aangezien er regelmatig (ook door politici) de term alzheimer gebruikt wordt als dementie eigenlijk bedoeld wordt. Alzheimer zou minder stigmatiserend zijn.
- Verder zijn eerder twee moties aangenomen die opriepen tot een nationaal actieprogramma kanker. Deze moties heeft de minister van VWS met zijn brief van 8 juli jl. afgedaan. De versterking van de VWS-interne coördinatie die de minister in de brief van 8 juli jl. heeft toegezegd wordt met deze middelen gedekt. Hoe deze capaciteit het beste in te zetten, ook gelet op initiatieven in en wensen van de samenleving, wordt nader uitgewerkt.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

De voorgenomen investeringen zijn afgestemd met betrokken maatschappelijke partijen (Partnerschap Overgewicht Nederland, Alzheimer Nederland, KWF, NFK en IKNL).

c. Financiële en personele gevolgen

De plannen kunnen worden gedekt vanuit de aan de begroting toegevoegde middelen. Voor het onderzoek naar contrastmammografie bij bevolkingsonderzoek borstkanker moet nog dekking gevonden worden voor € 0,6 mln in de periode 2026-27. In de tussentijd wordt aan het RIVM wel al opdracht gegeven voor dit onderzoek en voor de middelen in 2026 en '27 zal dekking worden gezocht op de begroting van de directie Publieke Gezondheid.

In de begroting is beperkte capaciteit opgenomen voor VWS-interne coördinatie, maar daarbij is er wel vanuit gegaan dat de verschillende actielijnen grotendeels zelfstandig binnen de betreffende beleidsverantwoordelijke directies worden opgepakt, inclusief het bewaken van en rapporteren over de voortgang. In de brief wordt daarom ook aangegeven dat de Kamer met separate voortgangsbrieven over de verschillende onderwerpen over de voortgang wordt geïnformeerd. Voor de onderwerpen bewegen, leefstijlpreventie, gezonde

beweegvriendelijke leefomgeving, ketenaanpak overgewicht en Nationale Dementiestrategie, waarvoor meer dan € 20 miljoen wordt uitgetrokken, hebben de verantwoordelijke directies afzonderlijk met FEZ contact over eventuele opname op de strategische evaluatie agenda. Voor kanker is in zijn geheel € 29 miljoen gereserveerd, maar dit is verspreid over uiteenlopende acties. Hierover wordt geen overkoepelende strategische evaluatie voorzien.

Zaaknummer
1037188

d. Juridische aspecten haalbaarheid

In het Gezond en Actief Leven Akkoord worden bestuurlijke afspraken vastgelegd tussen VNG en VWS over de inzet op gezondheidsbevordering en preventie. Een deel van de middelen (voor bewegen, gezonde beweegvriendelijke leefomgeving en obesitas) wordt aan gemeenten beschikbaar gesteld via een brede specifieke uitkering (SPUK) op gebied van bewegen, gezondheidsbevordering en sociaal domein. Deze regeling wordt op dit moment nog uitgewerkt met als doel deze na de begrotingsbehandeling door de Eerste Kamer open te stellen.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De brief is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de betrokken directies (VGP, Sport, CZ, LZ, MEVA, DMO, Z en PG) en in afstemming met FEZ. Het gebruik van figuur 1 is afgestemd met het RIVM. Met ZonMw is contact over de verschillende onderzoeksprogramma's die worden voorzien.

f. Gevolgen administratieve lasten

De brede specifieke uitkering heeft onder andere tot doel om de administratieve lasten voor gemeenten te minimaliseren.

g. Toezeggingen

- In de brief wordt de toezegging van 11 november 2020 afgedaan om te kijken of preventie voldoende is verankerd in de Nationale Dementiestrategie.
- Daarnaast wordt gereageerd op het verzoek van de vaste commissie voor VWS om een reactie op de petitie van IPSO over psychosociale zorg bij kanker.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

[Redacted text block]

[Redacted text block]

a. Motivering

De informatie over de uitwisseling in de RWIZO en Ministerraad is onleesbaar gemaakt met het oog op de eenheid van kabinetsbeleid.

Zaaknummer
1037188

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.